

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2MCdo/5/2013
Identifikačné číslo spisu:	7109202310
Dátum vydania rozhodnutia:	27.02.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:7109202310.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ F. W., bývajúceho v N., 2/ L. W., bývajúceho v N., proti žalovaným 1/ G. W., bývajúcej N., 2/ O. W., bývajúcemu v N., o zrušenie podielového spoluvlastníctva, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 39 C 45/2009, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach zo 6. februára 2012 sp. zn. 5 Co 273/2011, takto

rozhodol:

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo 6. februára 2012 sp. zn. 5 Co 273/2011 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Košice I uznesením z 25. mája 2009 č. k. 39 C 45/2009-30 zastavil konanie z dôvodu, že žalobcovia nezaplatili v stanovenej lehote súdny poplatok za návrh (§ 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov). O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalovaných 1/ a 2/ uznesením z 9. novembra 2009 sp. zn. 5 Co 329/2009 potvrdil uznesenie vo výroku o náhrade trov konania a účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Stotožnil sa s rozhodnutím súdu prvého stupňa v tom, že aj keď došlo k zastaveniu konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, čo zavínili žalobcovia, žalovaným trovy nepatria. Poukázal na to, že súd prvého stupňa nesprávne aplikoval § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Mal za to, že v danej veci bol dôvod na aplikáciu § 150 ods. 1 O.s.p. Vzal do úvahy skutočnosť, že nepriznanie trov konania neohrozí majetkovú sféru žalovaných, poukázal na základ výšky trov konania, ktorú si žalovaní vypočítali. Zdôraznil aj skutočnosť, že účastníci konania medzi sebou komunikovali a žalovaní vzniesli protinávrh v tomto konaní. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, § 150, § 142 ods. 1, § 151 ods. 1 a 2 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky uznesením z 30. júna 2011 sp. zn. 2 M Cdo 22/2010 zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho

súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že odvolací súd v danej veci dospel k záveru, že boli dané dôvody osobitného zreteľa, a že nepriznaním trov konania žalovaným sa výrazne negatívne neprejaví v ich majetkovej sfére. Z odôvodnenia však nie je zrejmé, z čoho tak vyvodil a nevyplýva z neho ani to, ako posúdil tieto pomery ostatných účastníkov konania (nielen žalovaných). Rovnako nie je zrejmé, v čom videl odvolací súd dôvody osobitného zreteľa, resp. výnimočnosť prípadu. Pokiaľ ide o konštatovanie, že žalovaní podali protinávrh, najvyšší súd uviedol, že návrh žalovaných na iný spôsob vyporiadania, než aký požadovali žalobcovia, nie je vzájomným návrhom, ale len súčasťou procesnej obrany.

Následne Krajský súd v Košiciach uznesením zo 6. februára 2012 uznesenie Okresného súdu Košice I z 25. mája 2009, č. k. 39 C 45/2009-30 potvrdil. Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznal. Odvolací súd uznesením účastníkov konania vyzval, aby sa vyjadrili k možnému použitiu § 150 O.s.p., a aby súdu zaslali potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch. Na základe vyjadrení účastníkov (žalobcov a žalovaných) k možnému použitiu ustanovenia § 150 O.s.p. ako aj na základe potvrdenia o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch žalobcov 1/ a 2/ odvolací súd konštatoval, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré výnimočne nemožno priznať náhradu trov konania a taktiež aj náhradu trov odvolacieho konania. Uviedol, že nepriznanie trov konania neohrozí majetkovú sféru žalovaných, poukázal na základ výšky trov konania, ktorú si žalovaní vypočítali. Zdôraznil aj skutočnosť, že účastníci konania medzi sebou komunikovali a žalovaní vzniesli protinávrh v tomto konaní. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, § 150 ods. 1, 2 O.s.p.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Navrhol zrušiť uznesenie krajského súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Namietal porušenie ustanovení § 1 až § 3 O.s.p., § 146 ods. 2 O.s.p. a § 157 ods. 2 O.s.p. Uviedol, že odvolací súd len na základe zistenia pomeroch na strane žalobcov skonštatoval, že v danom prípade sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa a vzhľadom na okolnosti prípadu vyslovil, že v žiadnom prípade rozhodnutie súdu o nepriznaní náhrady trov konania sa nemôže negatívne prejavíť v majetkovej sfére žalovaných. Nepriznanie náhrady trov konania oprel o § 150 ods. 1 O.s.p. Toto ustanovenie má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti, pri jeho aplikácii musí ísť o výnimočný prípad, o dôvody hodné osobitného zreteľa. Z odôvodnenia jeho rozhodnutia nie je zrejmé, z akých dôvodov vychádzal, keď konštatoval, že nepriznanie náhrady trov konania nezasiahne do majetkovej sféry žalovaných. Takáto skutočnosť z obsahu súdneho spisu vôbec nevyplýva. Taktiež z tohto rozhodnutia nevyplýva, v akých skutočnostiach videl odvolací súd dôvody hodné osobitného zreteľa ako aj výnimočnosť prípadu, v ktorom je možné náhradu trov konania nepriznať.

Žalobcovia vo svojom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedli, že na daný prípad je potrebné aplikovať ustanovenie § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p., a to z dôvodu, že žalobcovia nezavinili zastavenie konania.

Žalovaní sa v plnom rozsahu stotožnili s mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora Slovenskej republiky a navrhli, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v

nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.). Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť podľa § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., t. j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným. V konaní o mimoriadnom dovolaní neboli procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. namietané, tieto neboli ani zistené.

Vzhľadom na obsah mimoriadneho dovolania, dovolací súd osobitne skúmal, či konanie nebolo postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Generálny prokurátor okrem nesprávneho právneho posúdenia veci namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

Vady konania vymedzené v § 237 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, toto právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn.

I. ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadne riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Odôvodnenie uznesenia súdu (prvostupňového aj odvolacieho) musí mať náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p. (§ 211 O.s.p.). Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. V odôvodnení rozhodnutia musí súd spôsobom logicky kompaktným a bez rozporov a vnútorných protirečení vysvetliť, k akým skutkovým zisteniam dospel, ktorú právnu normu a z akých dôvodov aplikoval a ako ju interpretoval. Ak rozhodnutie súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., je nepreskúmateľné.

Súd prvého stupňa v danej veci o trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p., pretože konanie bolo zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku za návrh. Dovolací súd poukazuje na to, že

odôvodnenie o trovách konania treba posudzovať v kontexte celého rozhodnutia (I. ÚS 230/04). Odvolací súd potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu v časti trov konania, pričom však aplikoval § 150 ods. 1 O.s.p. Vzal do úvahy skutočnosť, že nepriznanie trov konania neohrozí majetkovú sféru žalovaných, poukázal na základ výšky trov konania a na to, že žalovaní vzniesli protinávrh. Ďalej poukázal na vzájomnú komunikáciu účastníkov konania.

V sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci. Len výnimočne nemusí súd úspešnému účastníkovi priznať náhradu trov konania. Môže tak urobiť podľa ustanovenia § 150 O.s.p. Ide o ustanovenie výnimočné, ktoré má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnuť k zvláštnostiam jednotlivých konkrétnych prípadov a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Ustanovenie § 150 O.s.p. preto nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnému účastníkovi konania; vždy musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený.

Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa treba prihliadať v prvom rade k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom všetkých účastníkov a je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale treba zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka. Významnými z hľadiska aplikácie § 150 O.s.p. sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku (práva) na súde, postoj účastníkov v priebehu konania a pod. (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 M Cdo 5/2006).

Ako odvolací súd sám v odôvodnení rozhodnutia konštatoval, bolo treba prihliadať k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom všetkých účastníkov. Odvolací súd len na základe zistenia pomerov na strane žalobcov opätovne skonštatoval, že nepriznanie trov konania žalovaným s výrazne negatívne neprejaví v ich majetkovej sfére. Z odôvodnenia však stále nie je zjavné, z čoho tak vyvodil, a to napriek skutočnosti, že tento nedostatok bol jedným z dôvodov zrušenia pôvodného rozhodnutia odvolacieho súdu Najvyšším súdom Slovenskej republiky. Odvolací súd síce zisťoval osobné, majetkové a zárodkové pomery všetkých účastníkov, ale v súdnom spise sa nachádzajú len čestné prehlásenia o pomeroch žalobcov, z ktorých odvolací súd pri rozhodovaní vychádzal. Rovnako odvolací súd znovu riadne a presvedčivo nezdôvodnil, v čom videl dôvody osobitného zreteľa, resp. výnimočnosť prípadu, keďže v odôvodnení svojho rozhodnutia opätovne uviedol len tie dôvody, ktoré už najvyšší súd v uznesení z 30. júna 2011 sp. zn. 2 M Cdo 22/2010 (ktorým bolo zrušené pôvodné uznesenie odvolacieho súdu) uznal za nedostatočné.

Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozhodnutí, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Dovolací súd na základe vyššie uvedeného dospel k záveru, že ani opätovné rozhodnutie odvolacieho súdu požiadavkám ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p. (§ 211 O.s.p.) nevyhovuje.

Nedostatok alebo nezrozumiteľnosť dôvodov rozhodnutia predstavuje závažné procesné pochybenie súdu spočívajúce v odhnutí možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Rozhodnutie vydané v konaní s takouto vadou nemožno považovať za správne a preto ho treba vždy zrušiť. Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.